

MIŠLJENJA

MOGUĆNOST PASTORIZACIJE MLADIH KRŠĆANA U JEDNOJ SEOSKOJ ŽUPSKOJ ZAJEDNICI

Jozo Ančić

U V O D

U ovom radu bit će riječi o mogućnosti pastorizacije mladih kršćana u jednoj seoskoj sredini ili župnoj zajednici. Dok sam ovo pisao, imao sam u vidu uglavnom župe mostarsko-duvanjske i trebinjske biskupije. Istina je da nemaju sve župe istu sociološku i geografsku strukturu i nije moguće u svakoj primijeniti iste metode rada, ali je moguće, barem djelomično, sprovoditi u djelo ono na što nas poziva jedna ozbiljnija suvremena pastoralka. Rad temeljim uglavnom na vlastitom iskustvu djelovanja s mladim kršćanima tijekom svoje svećeničke djelatnosti. Nadam se da će doprinijeti barem nešto u ostvarenju planova naše dijeceze u smislu pastorizacije svih slojeva vjernika, a pogotovu mladih kršćana koji se nalaze u fazi traganja, osporavanja, suprotnih mišljenja, raznih nutarnjih i vanjskih nemira. Bit će mi neobično drago ako ovaj moj rad pročitaju braća svećenici koji su u istim životnim situacijama kad su u pitanju mladi i njihovi vjerski problemi. Volio bi da se ovaj moj pokušaj shvati kao iskren poziv na zajedničko razmišljanje o mogućnostima pastorizacije mladih kršćana u našim seoskim župama, koje su manje-više identične po svojoj strukturi.

1. SITUACIJA U KOJOJ SE NALAZE SVEĆENIK I MLADI KRŠĆANIN

Možda je suvišno pisati o teškoj situaciji u kojoj se nalaze svećenik i mladi kršćanin. O tome svatko može stvarati svoje vlastite formulacije i definicije. Svi mi gledamo različito, iz svoje perspektive na život i probleme oko njega. Uglavnom možemo imati u klici ista mišljenja kad je riječ o situaciji, vremenu i prostoru našeg življenja i našeg ljudskog i kršćanskog rasta i hoda u vjeri.

Neosporna je činjenica da svatko od nas, bio mlad ili star, ima neku nutarnju potrebu za *duhovnom hranom*, kao što imamo nužnu potrebu za hranom, odijelom, lijekovima koji liječe od raznih bolesti itd.

Iz ovog se mogu uočiti dvije primarne potrebe: potrebe duha i potrebe tijela! Podjednako bismo morali udovoljiti i jednima i drugima. A pokatkad su, kao što je to u životnoj situaciji danas, primarnije potrebe duha. Sjetimo se u ovom kontekstu Isusovih riječi: „Što koristi čovjeku ako sve dobije a dušu izgubi?”

Kad se pomisli na situaciju u kojoj se nalazi današnji mladi kršćanin, izgleda kao da se nalazimo pred velikom tajnom u koju je nemoguće prodrijeti. Pronalazimo nekakve čarobne

formule ili fraze – poput one „Sezame, otvori se!” – pomoću kojih bismo otkrili dio tajne. Međutim, ponestane nam daha i stanemo. Pomalo nas je i strah ulaziti u tajnu i vraćamo se u prvobitno stanje mirovanja. Je li to opravdano? U tom slučaju izgleda kao da duhovni život teče bez plana i programa, više spontano nego angažirano. A je li to tako? Može li to tako ići? Može li Duh Sveti djelovati bez našeg angažiranja, bez otvaranja njemu, koji puše gdje hoće? Duh se Božji zaustavlja u srcu koje je otvoreno prema akciji. U tome je sva mudrost – otvoriti se i početi raditi, tj. izviđati situacije, prikupljati pozitivne i negativne podatke, tražiti mogućnosti i rješenja, programirati rad s mladima. Ako tako radimo, neće biti problema da se tajna životnih situacija današnjih kršćana otvori i da se u nju uđe.

Svaki kršćanin, a pogotovu svećenik, ima puno zadataka na duhovnom planu; ne može ih lako ni ispuniti. Nije poziv u tome da se samo moli (možda često površno!), slušaju pouke, predavanja, pišu članci, rasprave o situaciji mladih kršćana ili kršćana uopće, nego je još potrebnije da se djeluje u smislu sprovođenja onih uzvišenih duhovnih ideala u životu. Drugim riječima, potrebno je sve misaono, ako je to moguće, pretakati u življenje, kako bi život bio ostvarena *misa*.

Još konkretnije rečeno: ako netko od nas obavlja svoje kršćanske dužnosti iz neke navike ili običaja ili zbog roditelja i okoline, onda to malo koristi za duhovnu formaciju. Svaka duhovna akcija postaje dosadna i monotona, pokatkad prožeta samo pučkim folklorom i sl. Treba više živosti unositi u život kršćanske zajednice, pogotovu mlade. Ta se živost očituje u akciji svećenika i akciji kršćana, bilo mladih bilo starijih. Svaka teorija koja nije pretočena u djelo u sebi je suha, beživotna i dosadna. Može se dogoditi da i naše vjeronaučne pouke, propovijedi i sl., ako nisu životno utemeljene, postanu beživotne, anemične... Mnogi se s vremenom oslobode tih običaja, pa više ne dolaze ni na vjeronaučne skupove ni na misu...

Jednostavno prestanu s prakticiranjem nečega što je u sebi beživotno. U tom slučaju trebamo se svi upitati zašto je to tako. Potrebno je najprije da svećenici ispitaju svoju savjest, a

onda vjernici. Stoga se nadam da će upravo ovo što slijedi biti na neki način nama svećenicima ispit savjesti i ujedno poticaj da nešto poduzmamo na zajedničkom planu pastorizacije mladih kršćana kako bi zaista njihova vjera bila životna, a naša savjest u tom smislu mirnija.

2. METODA OKUPLJANJA MLADIH KRŠĆANA U ZAJEDNICU

Svećenici, katehete muku muče na početku vjeronaučne godine kako okupiti mlade kršćane na vjeronaučnu pouku, odnosno u kršćansku zajednicu mladih. Lako bi bilo kad bi mladi shvatili da ih Isus Krist saziva u svoju zajednicu po Crkvi, odnosno svećenicima. Tada ne bi bilo većih poteškoća. Vjeronaučne dvorane bile bi punije, a svećenici angažiraniji u svom djelovanju. Međutim, situacija je drukčija: ne samo mladi nego smo svi mi pomalo gluhi na poziv Isusa Krista. Stoga je svećenik najpozvaniji da neprestano poziva u ime Isusa Krista, pa makar doživljavao i neuspjehe. U svakom slučaju potrebno je da jedni druge dozivamo i potičemo: svećenika pokatkad mladi, a svećenik mlade! U tom ne bi nitko smio posustati, malaksati, jer je riječ o Kristu koji poziva. Svećenik se ne smije iznevjeriti svojoj zadaći i svom poslanju.

Vrlo je važno da svećenik, kateheta pozove roditelje na odgovornost za njihovu djecu, jer su ih oni rodili i najviše u njih utisnuli svog ljudskog i kršćanskog odgoja. Stoga bi u tome trebali biti ustrajni, kako bi im djeca, koja će danas-sutra postati odgovorni članovi društva i Crkve, uistinu bila uzorna u svakom pogledu. Roditelji su prvi odgojitelji i nastavnici svoje djece, prvi njihovi vjeroučitelji, ako je riječ o kršćanskim roditeljima.

Držim vrlo korisnim i razboritim da roditelji dođu sa svojom djecom na prvi vjeronaučni susret kako bi mogli čuti pristanak svojih sinova i kćeri da žele živjeti onako kako ih Krist po Crkvi uči. Osim toga to je potvrda svećeniku kateheti da ima posla s ozbiljnim kršćanskim roditeljima koji u prvom redu vole Isusa Krista i njegovu Crkvu, a time i samoga svećenika koji djeluje u Kristovo ime. U tome je velik uspjeh za cijelu obitelj. Vrlo je važno upozoriti roditelje

lje da imaju u vidu fazu osamostaljivanja mladih. Tad su intervencije sa strane u manjem intenzitetu. Nužno je, dakle, poštivati zakonitosti ljudske osobe!

U gradovima je nešto drukčija situacija. Međutim, i tamo je moguće primjenjivati ovu metodu okupljanja kršćanske zajednice. Možda će uspjeti biti i plodonosniji. No to puno ovisi o Božjoj milosti i o suradnji između roditelja i kateheta. Bez suradnje nema uspjeha.

Katehete u našim gradovima trebali bi biti povezani s bazom, tj. svećenicima koji djeluju u seoskoj sredini. Đaci, studenti sa sela pretežno uče ili rade u gradovima. Ako ih nitko ne prihvati u novoj sredini, oni se lako izgube. Zadatak katehete na selu bio bi da upozori roditelje i čak da se uključe u vjeronaučnu skupinu župe kojoj pripadaju i da su dužni donijeti potvrdu o tome svom mjesnom župniku.

Dužnost je svakog svećenika katehete da se zalaže koliko može i umije na organizaciji vjeronaučne pouke. Ne bi se smjelo posustati. Ako se radi, zalaže, bit će kakav-takav uspjeh. Ako se ne zalažemo, ne borimo, kako onda možemo očekivati uspjeh?! Ne poduzimati malo ili ništa lakše je, ali nije pastoralno korisnije. Pojedini svećenici ubrzo se obeshrabre ako im na pouku dođe desetak odraslih ili djece, pa vele: Nije lako! Slabo ide, bolje reći nikako! Takav mentalitet! Tu se ne može ništa učiniti! Pustimo sve „neka gre kako gre“! Možemo li se složiti s takvim stavom svećenika katehete? Ne možemo! Istina je da nabrojani razlozi utječu na pastoralnu angažiranost, ali ne smijemo zaboravit na Božji blagoslov našeg truda. Što će nam Bog blagosloviti ako poduzimamo malo ili nimalo?

S druge, pak, strane, ako se budemo mučili i trudili gledajući samo svoj trud, rad i uspjeh, da je sve to naše djelo, ubrzo ćemo doživjeti neuspjeh. Bog je jači faktor našeg truda i rada. Samo onaj svećenik kateheta može biti uporan u svom pastoralnom radu koji je svjestan da je to Božje djelo, suradnja s Božjom milošću. Mnogi sveti svećenici i muževi nisu nikad sumnjali u svoj pothvat ili akciju samo zato jer su imali vjeru da Bog to hoće i želi. Nisu nikad sumnjali u uspjeh jer je Bog u njihovoj akciji, pothvatu.

Ponovno bih želio naglasiti važnost suradnje katehete s roditeljima, jer je to neosporivo vrijedna metoda rada. Roditeljima je stalo do njihove djece, pogotovu do njihovog psihofizičkog rasta, a ako su vjernici, i do rasta u vjeri, nadi i ljubavi kojoj nas je naučio Isus Krist. Roditeljima je danas posebno drag rad svećenika, jer su uvidjeli veliku opasnost moderne dezorijentacije mladih, koju potenciraju loši filmovi, tisak, televizija, disko-klubovi, kafići, ulica, uzimanje droge itd. Osim toga, tu su i druge pojave: tzv. bježanje od kuće, nepohađanje škole, stvaranje klanova u kojim vlada nezdrav duh, dezorijentacija, demoralizacija i stvaranje socijalnih i patoloških slučajeva itd. Nemoguće je nabrojiti sve što utječe na demoralizaciju današnjih mladih. Roditelji su uvidjeli da svaka intervencija bilo stručnjaka, bilo svećenika može pomoći u sazrijevanju njihove djece u zdrave i uravnotežene osobe. Stoga imaju puno povjerenje i rado ih šalju na takve sastanke. To su vrlo važni momenti koji kod roditelja mogu i moraju prevladati. Ako se pod tim vidom želi s njima surađivati, mislim da ne bi smjelo biti nikakvih zapreka. A najveći motiv svima opet bi trebao biti Isus Krist, koji je ljubitelj i prijatelj mladih.

Svaki svećenik kateheta trebao bi dobro proučavati sredinu u kojoj žive mladi ljudi, zatim psihologiju mladog čovjeka i pastoralnu sociologiju, koja je, na žalost, kod nas prilično zastavljena. Vrlo je važno znati kamo mladi idu u školu, na fakultet i bilo gdje drugdje. S njima bi svećenik kateheta trebao održavati pismene veze, a u pojedinim prilikama neke i posjetiti radi još većeg upoznavanja sredine i njihovog uklapanja u tu sredinu. Vrlo je zanimljivo saznanje da li utječe sredina na njih bilo u pozitivnom ili negativnom smislu. To su mu sve orijentacijske točke za daljnji rad s mladima.

Daljni korak koji katehete trebaju učiniti jest upoznavanje skupina mladih. Naime, treba imati u vidu one koji idu u škole izvan teritorija župe a dolaze češće kući, zatim one koji se ponekad pojavljuju, one koji ostaju u župi i one koji ne idu u školu a pripadaju mladoj generaciji. Kad se sve to sazna, tad ih sve imamo u evidenciji. Tada se treba ravnati prema svakoj pojedinoj skupini i djelovati onako kako zahti-

jeva sama logika stvari. Svaka skupina ima svoj program i način rada. Potrebno je imati u vidu i one koji uopće ne dolaze, kako bi se i njih moglo pohoditi, s njima ili s roditeljima porazgovarati više osobno da bismo saznali zbog čega ne dolaze na vjeronaučnu pouku. Ako postoji neka zapreka, a da se ukloniti, treba je ukloniti kako bi se i oni uključili u zajednicu mladih kršćana te tako postali osobe i rasli u vjeri. Ima tu i drugih poteškoća s kojima se susreću katehete, ali i njih treba imati u vidu pri takvom radu skupljanja i organiziranja mladih.

Kad je zajednica okupljena, onda treba iznijeti jasan program koji odgovara uzrastu i dobi. Program je najbolje sastaviti u dogovoru sa samim mladima. Kateheta se treba pripremati za svaki susret čitajući stručnu literaturu koja je u skladu s temom radnog sastanka. Treba svaki put zabilježiti temu vjeronaučnog sata kako se ne bi ponavljao. Uvijek je potrebno ostaviti vremena za postavljanje pitanja kako bi se razvila plodna diskusija. Vrlo je važno primjenjivati metodu rada u skupinama. Osim toga, mogu se koristiti i razna pomagala: dija-projektori, filmovi, geografske karte, grafikonni, razne slike itd. To sve ovisi o spremnosti katehete za takav posao, a i od dotičnoj sredini. U svakom slučaju potrebno je iskoristiti vrijeme i prisutnost mladih, kako bi se opravdala svrha sabiranja i organiziranja zajednice mladih kršćana koja želi rasti u vjeri.

3. NAČIN RADA U ZAJEDNICI MLADIH KRŠĆANA

Plan i program rada sa stalnom skupinom već je jasan. Treba ispuniti njihova očekivanja i svoja obećanja! Unutar te skupine može se, osim redovnih predavanja i rada u skupinama o određenim temama, organizirati i slijedeće:

1. liturgija ... lektori, skupljanje darova, pjevanje;
2. sakramenti ... ispovijed i pričest;
3. karitas mladih i misijska zauzetost;
4. pohodi bolesnicima, starcima, nemoćnima;
5. susreti s roditeljima;
6. uključivanje u rad župskih, pastoralnih

mišljenja

vijeća;

7. međusobno pomaganje i zajednička molitva;
8. razna slavlja: imendani, rođendani, svadbe;
9. hodočašća, izleti;
10. akademije, priredbe, igrokazi;
11. dopisivanje itd.

Na svakom sastanku trebalo bi da mladi iznesu svoja iskustva, doživljaje o svemu onome što samoinicijativno ili skupno izvedu onako kako se od njih zahtijeva. Kateheta bi to sve trebao bilježiti, kako bi im mogao na kraju svake godine priopćiti bogastvo njihova rada i djelovanja unutar župske zajednice i to priopćiti svima. A ako od svega ne bi bilo ništa, onda se treba svatko ispitati i tražiti uzroke ne u drugima, nego u samome sebi.

Rad s onima koji povremeno dolaze nešto je teži, ali i tu se može puno toga učiniti. Naime, kateheta bi svoje prijavljene članove trebao smjestiti u jednu od vjeronaučnih skupina u mjestu gdje idu u školu, a kad dođu u svoju zajednicu mladih kršćana, onda ih predstaviti ostalima i zamoliti da iznesu svoja iskustva o radu i djelovanju zajednice u kojoj su bili. Osim toga, mogu se angažirati u jednoj od spomenutih sekcija i tako doprinositi rastu zajednice. Kateheta bi također mogao povremeno obići takve mlade kršćane u sredinama gdje privremeno borave i zanimati se za njihov život, rad, školu, uvjete stanovanja itd. Tada će suradnja biti bolja i čvršća jer će mladi uvidjeti da ih kateheta voli i ispravno vrednuje kao osobe. Shvatit će da želi pravu ljudsku i kršćansku suradnju.

Još je teže raditi s onima koji su u toku cijele godine u gradu ili mjestu gdje idu u školu. S takvima je najjednostavnija pismena suradnja. U pismu se može reći sve kao i na jednom vjeronaučnom skupu! Kateheta će pokušati da takve poveže s vjeronaučnom grupom u mjestu gdje stanuju.

Do sada je uglavnom bilo riječi o mladima koji idu u srednju školu ili na fakultet. Međutim, nije bilo riječi o onima koji ne idu u školu ili fakultet. I oni žive u ovom svijetu i nisu ništa manje, ako ne više, u opasnosti da napuste

svoju vjeru i da se nedolično ponašaju. S njima također treba raditi. I njima je potrebno rasti u vjeri i sazrijevati u osobnosti. Stoga je potrebno i za njih naći vrijeme i prostor djelovanja. Oni su uglavnom kod svojih kuća ili su u radnom odnosu. Teme im treba prilagođavati kako ne bi došlo do raskoraka u razumijevanju.

4. NAČIN OKUPLJANJA I RADA U MOJOJ ŽUPI

Bilo bi smiješno i sasvim suhoparno sve ovo napisati a ne prikazati kako je to praktično izvedivo i kako u stvarnosti sve izgleda. Mogli biste reći: mi imamo stručnije teorije što se tiče pastorala ili katekizacije mladih, ali nemamo mnogo konkretnih prikaza rada s mladima. Imate pravo tako zamisliti i reći.

Petnaest dana prije početka školske godine pozvao sam sve srednjoškolce i studente iz župske zajednice da dođu na upis sa svojim roditeljima. Nije bilo nikakvog pogovora. Bilo je divno pogledati kad su roditelji došli sa svojom djecom (mladićima i djevojkama) i predstavili mi ih uz obećanje da će oni, roditelji, biti desna ruka svojim vjeroučiteljima. Bez roditelja ili staratelja nisam upisao niti jednog đaka, počevši od prvog razreda osnovne škole pa sve do fakulteta. Mladi se zaista nisu oglušili na poziv roditelja i svećenika. Vjerujem u daljnji uspjeh samo i jedino ako budu surađivali roditelji i katehete. Ne samo suradnja nego i katehiziranje samih roditelja, što se u ovoj župi ponekad i čini. Na tom planu nisam se toliko angažirao koliko osjećam da je potreba. To se pretežno čini navečer, posjetivši obitelj, razgovarajući o njihovim problemima i ujedno ih katehizirajući. U toku jedne godine osim blagoslova kuća, obiđe se gotovo svaka obitelj. U većim župskim zajednicama to je neizvedivo. Čini mi se, a to je i Tridentinski koncil naložio, da bi se trebale cijepati velike župske zajednice kako bi se moglo što bolje udovoljiti potrebama vjernika. Uvjeren sam da nema pastoralnog uspjeha u župi bez direktnog kontakta svećenika i vjernika, bilo to u obitelji ili na drugom mjestima. A treba priznati da je obiteljsko gnijezdo najpogodnije i najkorisnije za pastoralni uspjeh. Župa u kojoj djelujemo kapelan i ja

ima 274 obitelji i 1317 vjernika. Nas oba imamo pune ruke posla. Trebam priznati da opet sve ne stignemo. Što reći o velikim župama?

Najprije sam pozvao mlade koji idu u školu daleko izvan župe i rijetko dolaze kući da napišu svoje podatke, u koju školu i razred idu i adresu stanovanja. Taj upisni list trebaju mi vratiti. Napomenuo sam im da je svaki od njih dužan prijaviti se na vjeronaučnu pouku u dotičnom mjestu, župi gdje stanuje i donijeti potvrdu da je uključen u vjeronaučnu zajednicu mladih. S terena ove župe takvi ima pedesetak. Mogu reći da je više od polovice donijelo potvrdu redovnog pohađanja vjeronauka. Mnogi župnici iz gradskih sredina zahvalni su na takvoj suradnji. Između ostalog, jedan piše: „Kad bi svi pastoralni radnici sa seoskih župa zahtijevali da se donese potvrda, naše bi dvorane bile punije, a suradnja između nas i vas veća.” Za roditelje đaka koji idu na vjeronauk izvan župe, a roditelji se nalaze u župi, organizira se roditeljski sastanak s napomenom da bdiju nad duhovnim rastom svoje djece. Na taj se način ostvaruje indirektni kontakt s đacima i svećenicima koji im drže pouku. Roditelji snose punu odgovornost. Ako ništa ne poduzmu kako bi njihovo dijete bilo uključeno na vjeronaučnu pouku, svećenik ih ne odbacuje, nego im uskraćuje blagoslov kuća. To se ovaj put nije dogodilo jer nije bilo potrebno. Kad đaci dolaze kući, oni se uključuju u vjeronaučnu grupu onom uzrastu kojem pripadaju.

Na žalost ima đaka iz ove župske zajednice koji su na terenu drugih kršćanskih zajednica koje ne drže vjeronaučnu pouku pa tako ne mogu ispunjavati svoje kršćanske obveze.

Zatim dolaze srednjoškolci koji idu u razne škole Duvno – Livno i dolaze svaki dan kući. Svi su s roditeljima došli na upis i dali obećanje pred Kristom, roditeljima i katehetama da će u toku ove vjeronaučne godine redovno pohađati vjeronauk. Ima ih pedeset. Mogu reći da do sada ispunjavanju svoje obveze. Za te se đake upriličuju roditeljski sastanci svakog mjeseca. Roditeljski sastanci drže se posebno a ponekad se pozovu i daci.

Na kraju dolaze ostali mladići i djevojke koji su svršili školu pa rade ili ne rade a nalaze se na terenu župe. I oni su došli na upis i dali svo-

je obećanje. Za njih se drži odvojena pouka. To su više momci i cure za udaju, ženidbu. Ima ih sedamdeset. Za svakoga đaka ili studenta iz župe zna se u koju školu ide i gdje stanuje.

Đaci osnovci svi su uključeni u vjeronaučnu pouku. Ima ih 165 od prvog do osmog razreda osnovne škole. Svi dolaze na vjeronauk.

Ove godine uveo sam jednu novost. Prvi razred osnovne škole, koji još ne zna dobro čitati ni pisati, nema redovnog vjeronauka. Roditelji su njihovi katehete. Svake prve nedjelje u mjesecu roditelji dovode djecu na ispit i pouku. Tako su angažirani roditelji kao katehete. Svećenik, povremeno, pozove djecu prvog razreda, bez roditelja, kako bi mogao uputiti djecu da shvate da su njihovi roditelji prvi vjeroučitelji i da djeca zadano predstave svojim roditeljima.

Svi ostali vjernici ove župe: muževi, žene, bake, djedovi imaju pouku petnaest minuta prije pučke mise. Odaziv je zadovoljavajući. Na selu je vrijeme sastanaka teško organizirati radnim danom zbog udaljenosti mjesta od pa-

storalnog centra. Zato se angažiramo nedjeljom. Iza rane mise, koja je u 8,30 sati vjeronauk za srednjoškolce, zatim 15 min. prije pučke mise pouka za odrasle. Poslije kasne mise, oko 12 sati, pouka za omladinu (mladiće i djevojke). Vjerujem da uloženi trud neće biti nikad uzalud.

ZAKLJUČAK

Bilo je riječi o pastorizaciji mladih kršćana u jednoj seoskoj sredini, župi. Istaknute su one važnije stvari koje nam mogu pomoći u razmišljanju i djelovanju. Svaki kateheta mnoge poteze i iskustva može sam napisati radi informiranja, a također i upoznavanja sa širom problematikom rada s mladima u našoj dijecezi. To je samo obogaćenje, a ne osiromašenje i prilika za napadaje i tome sl. S ovim nisam namjeravao da sebe pohvalim kako radim. To ne! Bože sačuvaj! Svi trebamo rasti u poniznosti, da bi u svima Krist rastao i njegovo se kraljevstvo sve više uprisutnjivalo.